

Store ord i Den lille bibel

Preken av sokneprest Knut Grønvik i Lommedalen kirke

4. søndag i fastetiden 2015

Tekst: Johannes 3,11-17

Hvilket bibelvers søkes det mest etter på nettet?

Hvilket vers i Bibelen er trolig verdens mest kjente og siterte?

Konfirmantene våre må lære det utenat.

Vi prester siterer det til stadighet. Hver gang det er dåp. Og i alle begravelser.

Jeg sikter til det verset som ofte blir kalt Den lille bibel.

Johannes 3,16: «Så høyt har Gud elsket verden at han ga sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv.»

Selv om vi prester siterer disse kjente ordene både titt og ofte, er det sjelden vi får sjansen til å kommentere dem i en preken.

Før var Johannes 3,16 tekst på andre pinsedag. Men nå dukker Den lille bibel opp mot slutten av evangeliet 4. søndag i faste. Det er Jesus som fører ordet, i en samtale med Nikodemus:

*Sannelig, sannelig, jeg sier deg: Vi taler om det vi vet og vitner om det vi har sett, men dere tar ikke imot vårt vitneutsagn. Hvis dere ikke tror når jeg taler til dere om det jordiske, hvordan kan dere da tro når jeg taler om det himmelske? Ingen annen er steget opp til himmelen enn han som er steget ned fra himmelen: Menneskesønnen, som er i himmelen. Og slik Moses løftet opp slangen i ørkenen, slik må Menneskesønnen bli løftet opp, for at hver den som tror på ham, skal ha evig liv. **For så høyt har Gud elsket verden at han ga sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv.** Gud sendte ikke sin Sønn til verden for å dømme verden, men for at verden skulle bli frelst ved ham.*

Den lille bibel er en kjærlighetserklæring fra Gud.

Bibelens hovedbudskap i en eneste, komprimert setning.

Vakre, sterke, innholdsmettede ord.

Men også noen med motstand i: Fortapt. Hver den som tror.

La oss se litt nærmere på dem.

Gud

Ikke en tenkt Gud.

Ikke navn på våre indre behov.

Ikke forklaringen på alt vi ennå ikke forstår – sånn at Gud blir mindre og mindre jo mer vi mennesker finner ut av det fantastiske, finstemte skaperverket.

Nei, en levende Gud.

Gud som skaper og opprettholder hele verden og vår tilværelse.

En Gud som griper inn.

En Gud som blir større og større jo mer vi finner ut av den komplekse tilværelsen vi er den del av.

Som det står i en av de andre tekstene for i dag: «Alt er av Gud, han som ved Kristus forsonte oss med seg selv.» Les mer i 2. Kor 5,18-21

Gud skapte oss. Gud holder liv i oss. Gud har grepet inn for å berge oss gjennom døden til evig liv.

På hvilken måte?

Elsker

Gud elsker. Gud kan ikke annet. For Gud er kjærlighet.

Gud skapte oss av kjærlighet. Og frelser oss av kjærlighet.

Jeg snakket en gang med en psykiater som hele livet hadde vært svært religiøst interessert. Transcendental meditasjon, teosofi, muslimsk sufisme. Og nå var han nylig blitt kristen.

Jeg sa: – Hvis jeg som prest får lov å stille en diagnose på deg, så vil jeg si at du er en åndelig freak. Og nå er du blitt kristen. Hva er forskjellen?

– Jo, det skal jeg si deg, sa han: – Alt det andre dreier seg om bevissthetstilstander. Og de er reelle nok. Men dette dreier seg om relasjon.

Et forhold til en levende Gud. Og det helt sentrale ordet er kjærlighet.

Gud elsker. Vi elsker. Vår livsoppgave er å elske både Gud og vår neste.

Men alt kommer at av Gud elsket oss først.

Hvem er det Gud elsker?

Verden

Gud elsker verden.

Og, for å ta med et ordspill: Gud elsker hver den ...

Verden. Kosmos står det på gresk. Hele universet. Absolutt alt.

Deriblant vår egen klode, vår verden. Med absolutt alt og alle som finnes der: Mennesker, dyr, planter, alt som lever, alt Gud skapte og holder liv i.

Og alt dette vil Gud berge fra død og undergang – og gi evig liv.

Fordi Gud elsker verden – og oss med den.

Hvordan viser Gud det?

Han ga sin Sønn, den enbårne

I disse ordene finner vi både jul og påske.

Jul: Sønnen som ble sendt til verden, født som menneske blant mennesker.

Påske: Sønnen som gir sitt liv som et soningsoffer.

«Dette er kjærligheten: Ikke at vi har elsket Gud, men at Gud har elsket oss og sendt sin sønn til soning for våre synder.» (1 Joh 4,10)

Men kunne ikke Gud ha løst det på en annen måte?

Hvorfor måtte Jesus dø?

Dette spørsmålet fikk jeg av ei jente på 17 år en påske.

Jeg ville gjerne gitt henne et enkelt svar. Men det klarte jeg ikke der og da.

Det er gåtefullt, dette.

Problemet er: Vi mennesker er ikke bare gode. Vi påfører også hverandre mye vondt. Hvem har ikke opplevd dette? Eller i det minste sett det på tv? Vi blir skyldige i andre lidelser.

Og denne himmelropende uretten må det jo tas et oppgjør med! Hvordan?

Dette har kloke hoder forsøkt å si noe om i to tusen år.

På 1000-tallet levde Anselm av Canterbury. Han sa: Menneskene burde sone for all sin skyld. Men bare Gud er i stand til det. Løsningen ble at Jesus, Guds Sønn, ga sitt liv – han som er både Gud og menneske.

Dessuten: Vi mennesker er ikke bare skyldige. Vi er også ofre. Og for ofrenes skyld kan jo ikke Gud si: Vi bare glemmer det! Det ville være enda en krenkelse. Da Jesus ga sitt liv, gikk han inn i begges sted. Tok de skyldiges plass. Og gjorde seg til ett med alle ofre.

Så høyt elsket Gud verden.

Gåtefullt. Og like fullt til trøst og håp for stadig nye mennesker.

Og resultatet?

Evig liv

Å være menneske er å være på vei mot døden. Men etter at Jesus døde – og sto opp – er ikke døden lenger det siste. Den er det nest siste.

Gud vil at vi skal få følge Jesus gjennom død og grav og stå opp til evig liv.

Dette er det håpet vi deler i den kristne kirke.

Dette håpet blir vi døpt til: «Løvet være Gud, som har gitt oss et levende håp!»

Slik avsluttes hver eneste dåp. Og slik lyder det ved gravferd.

Leve, selv om vi dør.

Slik er det levende håpet.

Som Gud har gitt oss av kjærlighet – ved å gi sin Sønn.

Det er en vakker og sterk kjærlighetserklæring.

Den kommer både i handling og ord.

Men det også et par mothaker i Den lille bibel.

Et par ord som vekker mer motstand.

Fortapt

Riktignok understreker Den lille bibel at vi *ikke* skal gå fortapt.

Men likevel: Ordet «fortapt» vekker lett assosiasjoner til Fortapelse med stor F – og tilliggende skrekkszenarier. Dermed overskygges Guds godhet av mistanken om at den gode Gud ikke er trygg. Han har et ris bak speilet. Jeg syns det er litt trist at oversetterne fortsatt valgte det ordet, da Bibel 2011 kom ut.

For det er ikke nødvendig å oversette gresken slik.

Den nye svenske bibelen skriver: Ikke gå under.

Den gamle svenske hadde: Inte förgås.

Engelsk har alltid hatt «perish»: Ikke gå til grunne.

En nyere engelsk oversettelser skriver: Ikke dø.

Den lille bibel bruker samme ord som i lignelsen om Den fortapte sønn: Der blir det oversatt med å komme bort: «... var død og er blitt levende, han var kommet bort og er funnet igjen.»

Den lille bibel sier altså ikke noe om at Gud vil påføre oss en ekstra straff.

Gud vil tvert imot frelse oss fra vår verste fiende: døden.

Og dette blir bare enda tydeligere i verset etterpå: «Gud sendte ikke sin Sønn til verden for å dømme verden, men for at verden skulle bli frelst ved ham.»

Gud vil frelse oss fra undergang.

Og undergangen går jo av seg selv, om ikke noen griper inn.

Og hvem får glede av dette?

Hver den som tror på ham.

Og dermed vekkes manges motstand igjen:

Hva med dem som ikke tror, ikke får til å tro, ikke får mulighet til å tro?

For tro er jo ikke så lett.

Nei, ikke hvis tro er

- tenke riktige tanker
- være enig i alt kirken og presten sier
- forstå Gud
- få alt til å gå opp
- ha den rette følelsen

Troen blir enklere hvis den flytter fra hodet til hjertet.

Og enda bedre: til kroppen.

Her får vi hjelp av sammenhengen Den lille bibel står i. Jesu død på korset (løftet opp) blir sammenlignet med en hendelse fra den gangen israelittene var på vandring i ørkenen. Det kom giftslanger inn i leiren. Folk døde. Så laget Moses en kobberslange som han festet til en stang. De som så på slangen, fikk leve. Les mer i 4. Mos 21,4-9.

Det var nok å se på slangen. Rette blikket mot den.

Tro er en blikkretning.

Rette blikket mot Jesus på korset. Det er nok.

Tro er som å snu seg mot sola. Da kjenner du varmen i fjeset.

Eller som min mor sa en dag:

Troen er en tom hånd som strekkes mot Gud. Dette fikk hun høre da hun som ung voksen mente hun ikke trodde bra nok. Så rakte hun sin tomme hånd mot Gud.

Og Gud strekker seg allerede mot oss.

Gud elsker oss.

Så høyt at han ga sin Sønn den enbårne, for at hver den som retter blikket mot ham, ikke skal gå under, men ha evig liv.